

KOGEBOG TIL VÆRDIBASERET PLANLÆGNING

Nyp workshop, byplanmødet 2012

Red. af Ane Rottbøll Jørgensen, Lise Juul Madsen & Louise von Müllen
© Netværk af Yngre Planlæggere & Redaktørerne, 2013

Udgivet af Netværk af Yngre Planlæggere
c/o Nørregade 36, 1. 1165 København K.

Grafik: Ane Rottbøll Jørgensen
Fotos: Søs Grützmeier

Kontakt: ane_rottboll@hotmail.com, lisejuul@gmail.com, louisevonmullen@gmail.com

FRA JORD TIL BORD

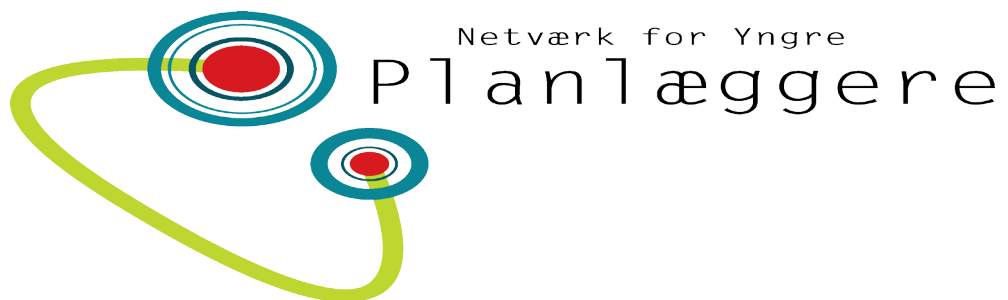
Denne mini-kogebog til udvikling og implementering af værdibaseret byplanlægning er blevet til på baggrund af en workshop afviklet i forbindelse med det 61. Byplanmøde i Svendborg i 2012. Workshoppens formål var at hjælpe Svendborg med at hjælpe sig selv i implementeringen af Cittaslow tankegangen i byudviklingen.

Som medlemmer af Netværk for Yngre Planlæggere (NYP) har vi forsøgt at skabe en inspirations- og debatworkshop for både planlæggere og politikere med interesse for byplanlægning og -udvikling. Formålet har været, i overensstemmelse med NYPs vision, at skabe erfaringsudvekslinger og debat på tværs af kommuner og fagligheder.

Kogebogens omfang afspejler den forholdsvis korte proces workshoppen var og tilbyder derfor ikke en dybdegående behandling af det at arbejde strategisk med værdibaseret planlægning. Ønsket er at skabe en debat, der forhåbentlig kan være udgangspunkt for videre refleksion og diskussion for Svendborg såvel som andre byer!

God læselyst,

Ane Rottbøll Jørgensen, Lise Juul Madsen & Louise von Müllen, NYP

ER DER REELT EN RET?

Kogebogen forholder sig konkret til implementeringen og fastholdelsen af Cittaslow-tankegangen i Svendborg Kommune. Cittaslow er et internationalt netværk af byer, der arbejder med værdier, som har rødder i den italienske slowfood bevægelse. En del af overvejelserne i kogebogen baserer sig derfor på den forudsætning, at der i kommunen allerede er blevet formuleret en konkret strategi, dvs. Svendborg Kommune har allerede taget stilling til om "der reelt er en ret?". Dette spørgsmål er udgangspunktet for arbejdet med værdibaseret planlægning. Som igangsætter af en ny værdibaseret planlægningsstrategi må man altså først beslutte, hvilke værdier der egentlig arbejdes ud fra, og hvordan disse gøres håndgribelige for den videre praksis.

Kogebogen er inddelt i fire faser, der afspejler indholdet på workshoppen:

- 1) Hvordan bliver det en nærende ret, der ikke er ren flødeskum?
- 2) Hvordan får vi flere til bords?
- 3) Hvordan sikrer vi, at retten ikke bliver udkogt, men derimod bevarer sin kraft?
- 4) Hvordan får vi ingredienserne til at smage godt sammen?

De fire faser er formuleret på baggrund af dialog med Poul Hjere Mathiesen og Søs Grützmeier fra henholdsvis Kultur og Plan og Kommunikation i Svendborg Kommune. Faserne reflekterer Svendborgs umiddelbare udfordringer forbundet med implementeringen af cittaslow-tankegangen, og kan derfor ikke sættes i direkte relation til diagrammet nedenfor.

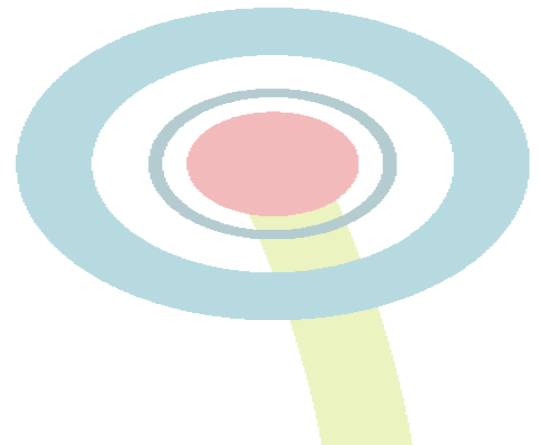
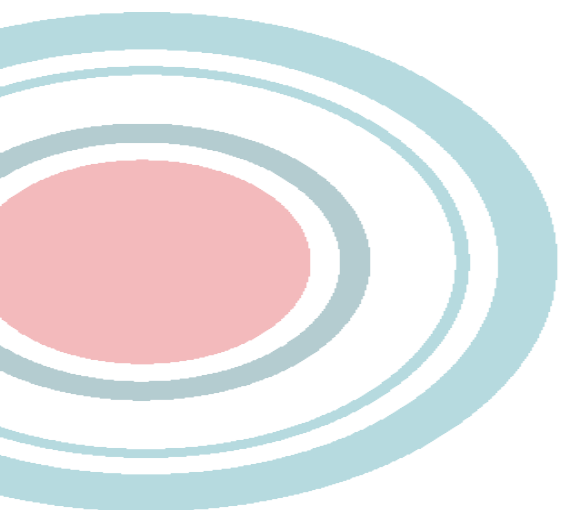
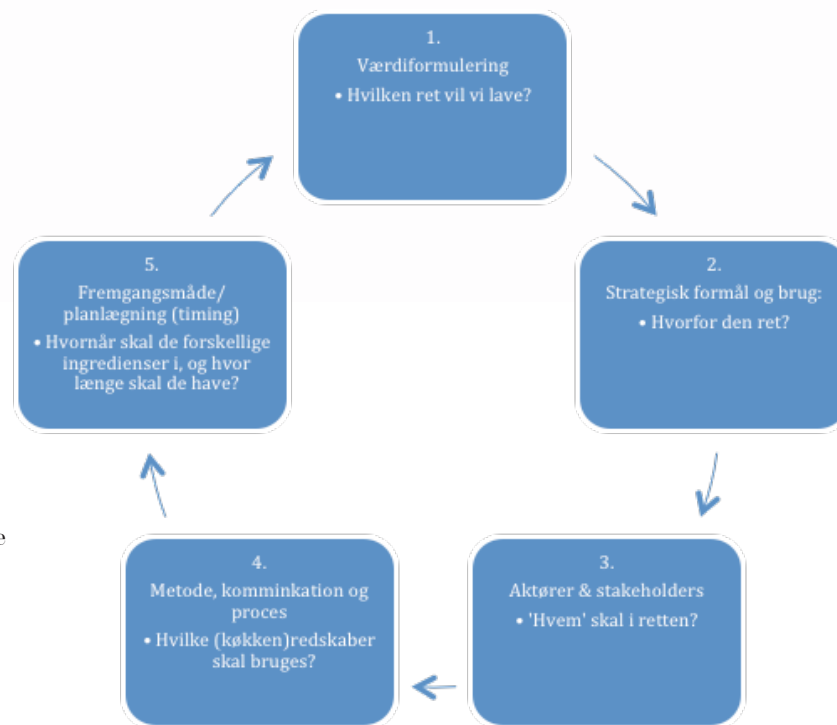

Diagram viser centrale spørgsmål, der skal gennemarbejdes forud for iværksættelsen:

HVORDAN BLIVER DET EN NÆRENDE RET, DER IKKE ER REN FLØDESKUM?

For mange kommuner er det en udfordring at gøre værdibaseret planlægning til en nødvendighed med et klart fokus. At skabe en forståelse af at Cittaslow er mere end blot flødeskum på kagen, har vist sig at være svært. Workshop-deltagerne blev derfor bedt om at diskutere, hvordan kommunen undgår, at strategierne blot bliver tom luft. De vigtigste pointer deltagerne kom frem med er følgende:

FÆLLES FORMULERING AF MÅL OG HANDLINGER

For at sikre at strategien får dybde og ikke bare bliver flødeskum, skal der, ifølge deltagerne på workshoppen, være enighed om mål og handlinger. Det handler her ikke bare om at formulere strategien skriftligt og derefter distribuere den rundt i organisationen. Implementering af nye strategier overskrider mange fagligheder, og det er derfor også vigtigt at være opmærksom på, at der vil være mange forskellige forståelser og prioriteringer. Her anbefales det, at kommunerne arbejder med en fælles formulering, hvor også den mere grundlæggende forståelse af værdierne i strategien diskuteres.

HELE ORGANISATIONEN SKAL MEDTÆNKES

Det handler om, at alle ingredienser skal vælges med omhu og tilberedes i relation til retten som en helhed. Dvs. implementeringen af nye strategier skal medtænkes i alle kommunens afdelinger og på flere niveauer. Forretningsgange skal måske gentænkes, men også hverdagsrutiner udfordres og ændres.

STRATEGIEN SKAL 'GØRES'

Hvis kommunen faktisk udlever strategien og 'gør' den, afspejles den på alle niveauer i kommunens handlinger: Fra ledelsesniveau til medarbejdere ude i kommunens institutioner og videre ud til private aktører. I Cittaslow-sammenhængen skal lokale producenter fx kunne mærke, at kommunen aktivt bakker op om deres produkter. Dette kan ske ved, at der ydes rådgivning fx i forhold til at navigere i diverse fødevareregulativer osv.

HVORDAN FÅR VI FLERE TIL BORDS?

Ét er, at kommunerne har svært ved at få egen organisation til at forstå nødvendigheden af enighed og fokus i det strategiske arbejde, noget andet er, hvordan borgere, eksterne organisationer og private aktører engagerer sig i kommunale initiativer som fx. Cittaslow. Deltagerne kom derfor med en masse konkrete ideer og anbefalinger til, hvordan kommunerne får flere til bords.

Disse var:

GIV BORGERNE GODE OPLEVELSER

Det er vigtigt at få fortalt de gode historier, så projektet får eksistensberettigelse. Dette kan fx være ved at knytte den gode oplevelse til et sted, så der er 'fysiske beviser' på, at der sker noget.

VIRKSOMHEDERNE ER VIGTIGE AKTØRER, SOM OGSÅ SKAL MED ... men de skal hjælpes på vej og tages i hånden af kommunen.

KOMMUNERNE SKAL 'VÆRE' SINE VÆRDIER

Som kommune skal man være foran som det gode eksempel og netop udleve strategien. Fx. kan byrum indrettes til Cittaslow, og når der holdes konferencer i en Cittaslow by, som dette års Byplanmøde, skal man selvfølgelig ikke have serveret kaffe og croissanter, men lokale produkter, der afspejler Cittaslow værdierne.

KOMMUNERNE FORPLIGTER SIG PÅ SINE VALG

...både gennem gulerod eller tvang (det er centralt, at nogen er ansvarlige).

Og endelig gav deltagerne en række anbefalinger til, hvordan kommunikationsstrategien tilpasses til at få flere til bords. Dette kan ske gennem messer, workshops, uddannelsesforløb på de lokale skoler, nye mødeformer, afstemninger og anderledes inddragelsesformer og teaterforestillinger. I det hele taget skal kommunerne forsøge at tilpasse kommunikationen til borgernes hverdag.

HVORDAN SIKRER VI RETTEN IKKE BLIVER UDKOGT, MEN DERIMOD BEVARER SIN KRAFT?

Under dette delemne blev det diskuteret, hvordan den værdibaserede planlægning forbliver relevant for organisationen og kontinuerligt får tilført ny energi og interesse.

LØBENDE OPMÆRKSOMHED

Når en strategi implementeres ligger entusiasmen ofte i opstartsfasen. I Svenborg har oplevelsen været, at der er blevet afsat ressourcer til selve formuleringen af strategien, til selve ansøgningsprocessen, men derefter er 'retten blevet lunken'. Fokus på kommunens driftsopgaver har taget over, hvilket har betydet, at opmærksomheden på implementeringen af Cittaslow-tankegangen er kølet af.

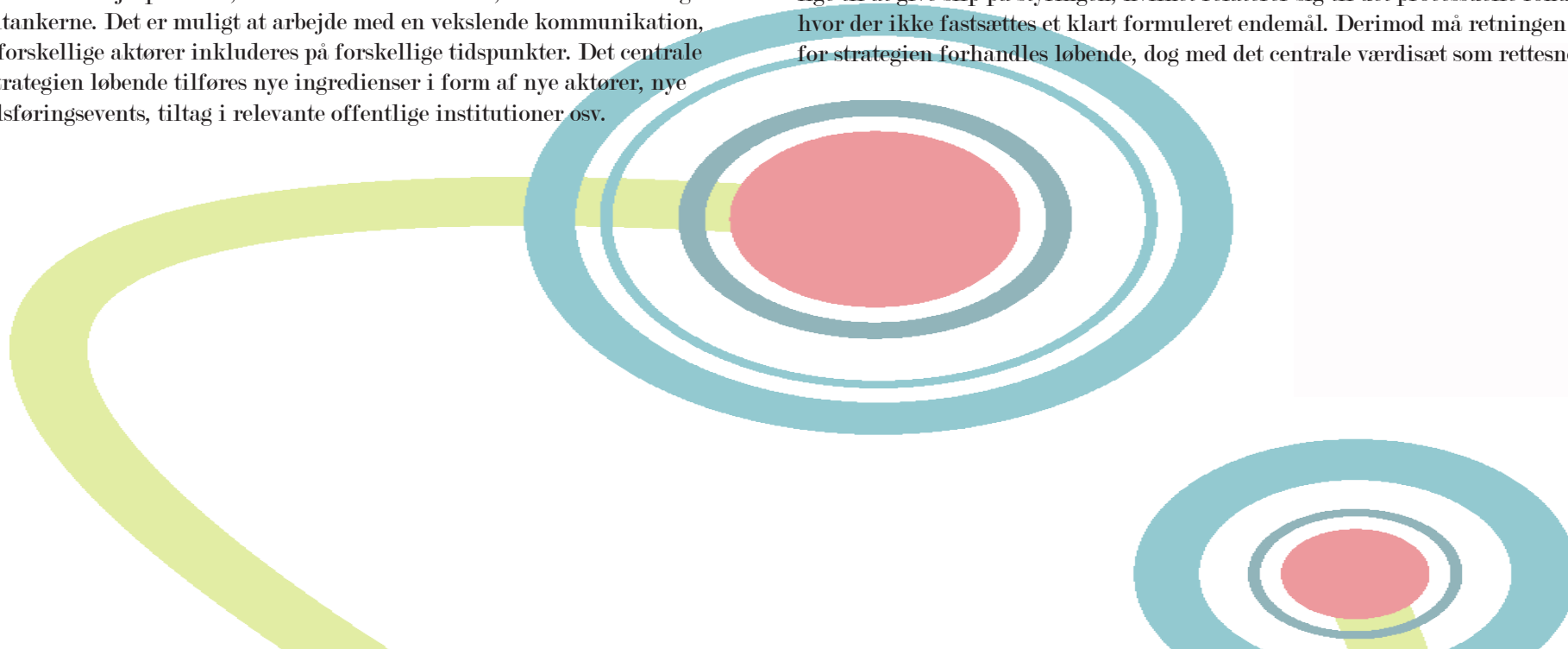
For at undgå dette foreslog deltagerne på workshopen, at der lægges en procesplan for strategien. Her er det centralt, at kommunikationen sættes i højsædet. Ikke bare internt i det kommunale regi, men også eksternt til borgere og private samarbejdspartnere, så de løbende fornemmer, at der er alvor bag strategitankerne. Det er muligt at arbejde med en vekslende kommunikation, dvs. at forskellige aktører inkluderes på forskellige tidspunkter. Det centrale er, at strategien løbende tilføres nye ingredienser i form af nye aktører, nye markedsføringsevents, tiltag i relevante offentlige institutioner osv.

DET LANGE SEJE TRÆK

I forlængelse af at strategiimplementeringen og selve strategiprocesen løbende får opmærksomhed, er det også væsentligt, at det fra planlæggerne og politikernes side accepteres, at processen er langstrakt. Det blev understreget, at forventningerne til strategiens effekter ikke er kortsigtede, men at der gives rum for at forskellige tiltag testes og afprøves. Dette ses som forudsætningen for at kunne skabe innovative og nytænkende løsninger.

AMBASSADØRER

For at opretholde interessen og strategiens vitalitet er det ydermere vigtigt at finde aktører, der kan fungere som aktive ambassadører for strategien. For at engagere aktørerne, så de indtager ambassadørrollen, skal der skabes ejerskab og ansvarsfølelse. Dette kræver, ifølge workshoppedeltagerne, at aktørerne oplever, at de bliver inddraget i relevante beslutninger, fx i forhold til hvordan strategien kan blive implementeret i praksis. Kommunerne må derfor være villige til at give slip på styringen, hvilket relaterer sig til det processuelle fokus, hvor der ikke fastsættes et klart formuleret endemål. Derimod må retningen for strategien forhandles løbende, dog med det centrale værdisæt som rettesnor.

HVORDAN FÅR MAN INGREDIENSERNE TIL AT SMAGE GODT SAMMEN ?

Denne overskrift dækker over hvilke tiltag der kan få de mange forskellige aktører der er involveret i værdibaseret planlægning til at samarbejde. Rigtig mange kommuner arbejder med kultur, bevægelse, sundhed, bæredygtighed og det gode liv som overskrifter i byudviklingen. Disse overskrifter kræver at kommunerne inddrager nye samarbejdspartner såsom borger, kulturinstitutioner, foreninger, frivillige og erhvervsliv. Ved hjælp af en række ”grønsags” aktører var det deltagernes opgave at diskutere hvordan alle disse aktører kunne samarbejde i den værdibaserede planlægning.

Ansvar for et godt og udbytterigt samarbejde kan findes ifølge deltagerne tre steder.

KOMMUNEN:

Skal samarbejdet blive en succes kræver det at kommunen ser sig selv som facilitator mellem de forskellige aktører. Det er kommunen der binder trådene sammen og sørger for processen glider fremad. Facilitator rollen består dels af referatskrivning, dagsorden og mødeindkaldelse til de forskellige aktører. Men opgaven i at være synlig og stå til rådighed er mindst lige så vigtig. De kommunale medarbejdere skal være støttende og hjælpe nye og eksisterende aktører. Ofte kan praktiske ting som at søge tilladelser og penge til forskellige initiativer være så besværligt at det bremser. Det kan derfor være en ide at ansætte en ”ildsjælevagt” der guider nye initiativer gennem det kommunale system.

BYRÅDET:

Skal nye aktører og samarbejder gennemføres skal byrådet være villig til at afgive magt og turde satse. Initiativtagerne skal føle at de kan gøre en forskel og byrådet har tillid til dem. Kommunerne skal derfor forpligte sig til at indkøbe eller støtte nye initiativer også inden resultatet er kendt.

AKTØRERNE:

Et velfungerende samarbejde mellem forskellige aktører kræver at det fra starten sikres at der arbejdes mod et fælles mål og aktørerne kender hinandens delmål. Det er kommunens rolle invitere og opfordre nye aktører til at indgå samarbejder og sikre at aktørerne kender hinandens arbejds gange.

**VELBEKOMMEN OG
GOD ARBEJDSLYST...**